

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№551

гр. София, 12.06.2020 година

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД - Трето гражданско отделение, в закрито съдебно заседание на дванадесети март през две хиляди и двадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: СИМЕОН ЧАНАЧЕВ

ЧЛЕНОВЕ: АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ

ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ

като изслуша докладваното от съдията Александър Цонев гр.д. №4902/2019г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по чл. 288 ГПК и е образувано по касационна жалба на Д.Б.Ц., М.Й.Ц. и Д.Й.Ц. срещу въззивно решение №2060/08.08.2019г. по в.гр.д. №5040/2018г. на Софийски апелативен съд, ГО, 8 с-в, в частта, с която е потвърдено решение №1750/20.03.2018г. по гр.д. №6938/2009г. на Софийски градски съд, ГК, I-19 състав, за уважаване на предявените от КОНПИ срещу Д.Б.Ц., М.Й.Ц. и Д.Й.Ц., като наследници на Й.Ц.Ц., искове по чл.124, ал.5 за установяване на престъпно обстоятелство, изразяващо се в избягване установяването и заплащането на данъчни задължения в големи размери от Й.Ц.Ц. чрез неподаване на данъчни декларации за периода от 01.01.1999г. до 31.12.2006г.; на основание чл.28, ал.1 ЗОПДИПД (отм.) е отнето в полза на Държавата следното имущество: 1/3 ид.ч. от ливада с площ от 1 797 кв.м., съставляваща имот №***, по картата на землището на [населено място], [населено място]; 1/3 ид.ч. от ливада с площ от 1 000 кв.м., съставляваща имот № ***, по картата на землището на [населено място], [населено място]; 1/3 ид.ч. от ливада с площ от 1 030 кв.м., съставляваща имот №***, по картата на землището [населено място], [населено място], в съотношение 4/6 ид.ч. от Д.Ц. и по 1/6 ид.ч. от М.Ц. и Д.Ц.; лек автомобил „Мерцедес“, [рег.номер на МПС] , и лек автомобил „Мерцедес“, [рег.номер на МПС], в съотношение 4/6 ид.ч. от Д.Ц. и по 1/6 ид.ч. от М.Ц. и Д.Ц.; отнети са от М.Ц. два апартамента №*** и №***, находящи се в [населено място],[жк], [улица], [жилищен адрес] вх. „А“. Въззивното решение се обжалва и в частта, с която апелативният съд е частично е отменил първоинстанционното решение и е уважил искането за отнемане на незаконно придобито имущество, придобито в режим на съпругеска имуществена общност от престъпната дейност на Й.Ц.Ц. в рамките на общия 25-годишен период, считано от 01.01.1984г. до 31.12.2008г., в съотношение 4/6 ид.ч. от Д.Ц. и по 1/6 ид.ч. от М.Ц. и Д.Ц.: апартамент № *** в. [жилищен адрес] вх. „...“, построен върху държавна земя в [населено място],[жк], със застроена площ от 43.75 кв. м. и избено помещение №***, заедно с 1.544% за вх. „...“ и вх. „...“ ид.ч. от общите части на сградата и съответните ид.ч. от правото на строеж върху мястото; 2/21 ид. ч. от неурегулиран ПИ с площ от 6 023 кв.м., находящ се в [населено място], [населено място], общ. В., м. „Т.“, четвърта категория, съставляващ имот №***; 2/21 ид.ч. от неурегулиран ПИ с площ от 4 677 кв.м., находящ се в [населено място], [населено място], общ. В., м. „К.“, четвърта категория, съставляващ имот №***; 2/21 ид. ч. от неурегулиран ПИ с площ от 4210 кв.м., находящ се в [населено място], [населено

място], общ. В., м. „Ф.“, четвърта категория, съставляващ имот № ***; 1/21 ид. ч. от неурегулиран ПИ с площ от 6 023 кв.м., находящ се в [населено място], [населено място], общ. В., м. „Т.“, четвърта категория, съставляващ имот №*; 1/21 ид.ч. от неурегулиран ПИ с площ от 4 677 кв.м., находящ се в [населено място], [населено място], общ. В., м. „К.“, четвърта категория, съставляващ имот № *; 1/21 ид. ч. от неурегулиран ПИ с площ от 4210 кв.м., находящ се в [населено място], [населено място], общ. В., м. „Ф.“, четвърта категория, съставляващ имот № *; ремарке „Umbra Rimorchi“, модел UR- IM7BN/CDR; сумата от 25 000 лв. – 50% от капитала на „***“ ООД; сумата от 25 000 лв., получени от продажбата на лек автомобил „GMC Тайфун“, [рег.номер на МПС] ; сумата от 3 700 лв., получени от продажбата на лек автомобил „Мерцедес 190“, [рег.номер на МПС] ; от М.Ц. е отнет апартамент № ..., находящ се [населено място],[жк], [жилищен адрес] бл. „...“, ет. ..., с площ от 43 75 кв. м., ведно с избено помещение № ..., с площ от 3.65 кв. м., заедно с 1.529% ид.ч. от общите части на сградата и от правото на строеж върху държавна земя.

В касационната жалба се поддържа, че решението на апелативния съд е необосновано и немотивирано; че не съответства на действителната фактическа обстановка, доказателствата относно която са налице по делото, но не са били взети предвид от въззивния съд, като грешните фактически изводи довели до неправилност и на правните изводи. Касаторите поддържат още, че не са обсъдени доводите и възраженията, изложени във въззивната им жалба. В по-голямата си част решението не се основавало на доказателства, а на предположения. Изложени са подробни оплаквания относно с допуснати нарушения на чл.146 ГПК, които въззивният съд не е отстранил, както и относно необходимост служебно назначаване на нова съдебно-оценителна експертиза. Поддържа се становище за недопустимост на производството поради изтичане на преклузивните срокове за проверка по ЗОПДИППД (отм.) Във връзка с иска по чл.124, ал.5 ГПК се сочи, че по делото не е било установено наличието на субективния признак на твърдяното данъчно престъпление, като неоснователността на този иск обуславяла и неоснователността на искането по чл.28, ал.1 ЗОПДИППД (отм.)

В изложението по чл.284, ал.3, т.1 ГПК се поддържа, че са налице основанията за допускане до касационно обжалване по чл.280, ал.1, т.1, т.2 и т.3 ГПК по въпросите: 1. относно задълженията на въззивната инстанция за отстраняване на допуснати от първоинстанционния съд нарушения на чл.146 ГПК; 2. за процесуалните задължения на въззивната инстанция и следва ли въззивната инстанция да обсъди всички въведени от страната оплаквания срещу първоинстанционното решение, както и да обсъди всички доказателства по делото; 3. какво е правното значение на изтичане на срока за проверка от органите на КОНПИ за възникването и надлежното упражняване на правото на иск и на материалното право на Държавата за отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност Сочи се още, че постановеното решение е недопустимо и очевидно неправилно

В срока за отговор КПКОНПИ излага становище за неоснователност на касационната жалба.

За да постанови обжалваното решение, въззивният съд е приел за установено, че с решение №48 от 11.02.2009г. на КУИППД е образувано производство за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност, на починалото лице Й.Ц.Ц., чиито наследници по закон са съпругата му

Д.Б.Ц. и децата му М.Й.Ц. и Д.Й.Ц.. Проверяваното лице е починало на 22.01.2009г., поради което е било прекратено образуваното срещу него наказателно производство за престъпление по чл.255, ал.1, т.1 НК. Доколкото последното попада в приложното поле на чл.3, ал.1 ЗОПДИППД (отм.) - т.17, е прието, че прекратяването на досъдебното производство обуславя правния интерес от предявяване на установителния иск по чл.124, ал.5 ГПК, вр. чл.28, ал.5 ЗОПДИППД (отм.).

За неоснователно е прието възражението за недопустимост на производството поради неспазване на срока по чл.15, ал.2 ЗОПДИППД (отм.), като в тази връзка въззивният съд е посочил, че този срок е инструктивен и с изтичането му възникналото в полза на държавата субективно право на гражданска конфискация не се погасява, нито се преклудират останалите правомощия на Комисията по двете фази на процесното производство. Освен това не е констатирано твърдяното неспазване на срока, тъй като производство за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност, е било образувано с решение №48 от 11.02.2009г., като е определен шестмесечен срок за провеждане на производството, а с решение №286 от 15.07.2009г. Комисията е приела да се направи искане за установяване на престъпно обстоятелство, имащо значение за гражданския спор, и да се внесе в съда мотивирано искане за отнемане в полза на държавата на посоченото имущество от наследниците на проверяваното лице, с което първоинстанционният съд е сезиран на 16.07.2009г.

От доказателствата по делото е установено имуществото, притежавано приживе от проверяваното лице, както и от членовете на семейството му – недвижими имоти, МПС-та, парични суми, както и участието на Й.Ц. в управлението и собствеността на „***“ ООД и на „***“ ЕООД, а на съпругата му Д.Ц. в управлението и собствеността на ЕТ „***“. Въз основа на приетите по делото експертни заключения е установено, че получените от Й.Ц. и Д.Ц. доходи в периода от 01.01.1984г. до 31.12.2008г., определени в минимални работни заплати (МРЗ), възлизат на 616.68 МРЗ; извършените разходи за покупка на недвижимите имоти са за сума, равняваща се на 1 538.19 МРЗ, а за покупка на моторни превозни средства – сума, равна на 726 МРЗ. Констатирано е, че общият размер на извършените разходи в периода надвишава размера на получените приходи с 3 094.07 МРЗ; че придобито имущество е на стойност, надвишаваща сумата от 60 000 лв., която е долният праг на понятието „значителна стойност“ съгласно дадената в §1, т.2 ДРЗОПДИППД (отм.) дефиниция; че неплатените данъчни задължения по ЗМДТ от Й.Ц. за 1998г., 2002г., 2003г. възлизат на 1 078,29 лв. (16.70 МРЗ), а тези на Д.Ц. за 1998г., 2003г. – 277,78 лв. (3.29 МРЗ).

Прието е за установено, че през част от процесния период, с изключение на 2002г. и 2003г., проверяваното лице не е депозирало данъчни декларации по ЗОДФЛ, каквито е дължал върху данъчната основа на притежаваните средства, като за всеки един от данъчните периоди, предвид размера на установените данъчни основи, дължимия върху тях данък и липсата на депозирана данъчна декларация, е прието, че са налице обективните признаци на престъпния състав при условията на продължавано престъпление. Прекият умисъл, като елемент от субективната страна, е установен с оглед дадените обяснения от Й.Ц., имащи характер на извънсъдебно признание на неизгодни за страната обстоятелства. С оглед установените по делото размери на дължимия данък за процесните години, възражението за недоказаност на обстоятелството, че неплатените данъчни задължения са в големи размери, също е прието за неоснователно.

Отчитайки липсата на конкретни оплаквания срещу първоинстанционното решение в частта му, с която в полза на Държавата са отнети ид.ч. от три ливади, две леки коли и два апартамента от ответника М.Ц., придобити в рамките на инкриминирания период с доходи с неустановен източник, апелативният съд е потвърдил решението на предходната инстанция.

За основателно е прието искането за отнемане на ремарке „ Umbra Rimorchi“ /колесар за лодка/, придобито 11.05.2006г. за сумата от 2 500 лв., като освен неустановяване на доходи, закупуването на ремаркетото било в рамките на инкриминирания период, което предполагало генериране на средства от конкретната престъпна дейност, включително под формата на спестяване на разходи за заплащане на данъци. Предвид установената по делото липса на доходи не само за придобиване на процесните активи, а и за покриване разходите за обичайната издръжка на семейството, въззивният съд е приел, че и закупуването на двата апартамента в[жк]и на дружествения дял „***“ ООД е с доходи от незаконни източници. Прието е, че по отношение на лек автомобил „GMC Тайфун“ и лек автомобил „Мерцедес 190“ би могло да се предположи, че неплащането на данъци, е способствало снабдяване с тези активи, доколкото и за 1997г. и за 2000г. не е установен законен източник за закупуването им, поради което е средствата, получени от отчуждаването им, подлежат на отнемане в полза на държавата. По отношение на идеалните части от нивите в [населено място] е прието, че е налице трансформация на незаконно продобитото имущество по смисъла на чл.4, ал.2 ЗОПДИППД (отм.) - 1/3 ид.ч. от ливада с площ от 1055 кв.м., находяща с в землището на [населено място], [населено място] и лек автомобил марка „Рено“)

При така установените рамки на правния спор между страните и решаващите изводи на въззивния съд, настоящият състав на ВКС не намира основание за допускане на касационно обжалване. За да бъде допуснато касационно обжалване по чл.280, ал.1, т.1, 2 и 3 ГПК е необходимо поставените правни въпроси да са обуславящи, т.е. въззивният съд да е дал отговор на тях и разрешението им да е в противоречие с практиката на ВКС, или в противоречие с практиката на Конституционния съд или Съда на ЕС, или разрешаването им да е от значение за установяване на точния смисъл на закона и за развитие на правото (т.р. №1/2010г. на ОСГТК). От друга страна, за да бъде допуснато касационно обжалване поради вероятна недопустимост е необходимо да съществува възможност или да се направи предположение, че липсва поне една от положителните или е налице поне една от отрицателните предпоставки на правото на иск. За да се допусне касационно обжалване поради очевидна неправилност е нужно да е налице противоречие в мотивите на решението, състоящи се в несъответствие между твърденията, доказателствата и фактическите изводи (нарушение на правила на формалната логика) или да съществува несъответствие между установените факти и фактите от хипотезата на приложената правна норма (нарушение на правилата на правната логика).

Първият поставен въпрос в изложението относно задълженията на въззивната инстанция за отстраняване на допуснати от първоинстанционния съд нарушения на чл.146 ГПК, макар и обуславящ, е разрешен в съгласие с т.р. №1/13г. на ОСГТК, според което въззивната инстанция не прави нов доклад по делото, а при допуснати процесуални нарушения във връзка с доклада, дава указания за разпределението на доказателствената тежест, и за кои правнорелевантни факти не се

сочат доказателства. Приложената съдебна практика от касаторите, че въззивната инстанция прави нов доклад по делото, е преодоляна с цитираното тълкувателно решение. В тази връзка не се установява въззивният съд да е констатирал, че СГС неправилно е разпределил доказателствената тежест, респективно не е дал указания за липсата на доказателства относно релевантни факти, а след това да е пропуснал да изпълни задълженията си съгласно т.р. №1/13г. на ОСГТК.

Вторият въпрос относно задълженията на въззивната инстанция да обсъди всички въведени от страната оплаквания срещу първоинстанционното решение, както и да обсъди всички доказателства по делото, е поставен във връзка със становището на касаторите, че въззивната инстанция не е обсъдила възраженията, че сроковете за извършване на проверката са преклузивни и са изтекли преди предявяване на иска; че не е била доказана субективната страна на престъплението по иска по чл.124, ал.5 ГПК, както и „големите размери“ на неплатените данъчни задължения. Освен това не била взета предвид стойността на отнетите недвижими имоти в кв. Хиподрума към момента на придобиването им през 1999г. Видно от мотивите на въззивното решение обаче, се установява обратното, а именно, че въззивният съд е дал отговор на поставените с възраженията въпроси. Относно умишлената форма на вината, САС е констатирал, че първоинстанционният съд е направил извод за формата на вината от обясненията на Й.Ц., дадени в досъдебното производство и имащи характер на извънсъдебно признание на неизгодни за страната обстоятелства, и след това на основание чл.272 ГПК е препратил към тях. Относно „големите размери“ на данъчните задължения, САС е посочил отново какво приема за установено и въз основа на какви доказателства, и е препратил към фактическите изводи на СГС, в които е обсъдено заключението на в.л. Р.В. и са съобразени указанията на т.р. №1/2000г. на ОСНК, че при продължавано престъпление по чл.255, ал.1 НК се взима предвид общият престъпен резултат. Относно имотите в кв. Х. има прието допълнително заключение на вещо лице Й.Н. за стойността на същите към момента на придобиване, което заключение е прието в о.з. на 10.12.2012г. Възражението на касаторите, че не е взето предвид състоянието на имотите към 1999г., когато са купени е неотносимо, доколкото твърдения за такива факти не са били въведени от ответниците по делото и установяването им е останало извън предмета на доказване.

По въпроса относно същността на сроковете за проверка, има прието т.р. №1/20г. на ОСГТК, и въззивният съд е тълкувал закона в съгласие с него. Според тълкувателното решение, изтичането на срока за проверка по чл.15, ал.2 от ЗОПДИППД (отм.), съответно по чл.27, ал.1 и ал.2 от ЗОПДНПИ (отм.) и чл.112, ал.1 и ал.2 от ЗПКОНПИ, не е процесуална пречка за надлежното упражняване и съществуването на правото на иск и на материалното право на държавата за отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност и на незаконно придобито имущество, т.е. предвиденият в чл.15, ал.2 от ЗОПДИППД (отм.), съответно по чл.27, ал.1 и ал.2 от ЗОПДНПИ (отм.) и чл.112, ал.1 и ал.2 от ЗПКОНПИ срок за извършване на проверки и събиране на доказателства за установяване на произхода и местонахождението на имущество, за което има данни, че е придобито пряко или косвено от престъпна дейност е инструктивен, и е допустимо образуване на производство по чл.28 от ЗОПДИППД (отм.), чл.74 от ЗОПДНПИ (отм.) и чл.153 от ЗПКОНПИ след изтичане на този срок.

Касаторите не представят практика на Конституционния съд и на Съда на ЕС, с която да е дадено разрешение на поставените въпроси, а по отношение на тях има формирана практика на ВКС и към настоящия момент липсват основания за изменението и (промени в законодателството или в обществените условия, съгласно т.р. №1/10г. на ОСГТК). Следователно липсват основания за допускане на касационно обжалване по чл.280, ал.1, т.1, т.2 и т.3 ГПК.

Не се установяват и обстоятелства, които да създават вероятност правото на иск да не съществува или да не е надлежно упражнено, т.е. не е налице предпоставката „вероятна недопустимост“ на въззивното решение.

Не се установява и противоречие в мотивите на въззивното решение, което да е възникнало от неправилно приложение на правилата на формалната или правна логика.

Воден от горното, Върховният касационен съд, състав на Трето гражданско отделение:

О П Р Е Д Е Л И :

НЕ ДОПУСКА касационно обжалване на въззивно решение №2060/08.08.2019г. по в.гр.д. №5040/2018г. на Софийски апелативен съд, ГО, 8 с-в.

Определението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: